Ålands landskapsregering

Dokumentnamn	Brevnr
UTLÅTANDE	63 Rk1a
Ärendenr	Datum
ÅLR 2024/1463	19.3.2024

Hänvisning
U 78/2018 rd

Kontaktperson
Adrian Jansson
adrian.jansson@regeringen.ax

Riksdagens förvaltningsutskott

minna-liisa.rinne@gov.fi
pirjo.sauramäki@gov.fi

Ärende

Utlåtande om statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentet och rådets förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang, COM(2023) 790 final 2018/0198 (COD)

Bakgrund

Riksdagens förvaltningsutskott har den 27 februari 2024 inkommit med en begäran om ett utlåtande av landskapsregeringen om statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentet och rådets förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang. Utskottet önskar landskapsregeringens svar senast den 19 mars 2024. Landskapsregeringen har erhållit en partiell översättning av statsrådets skrivelse, omfattande statsrådets ståndpunkt, förordningens geografiska tillämpningsområde samt påverkan på nationell lagstiftning, inklusive landskapet Ålands ställning.

Förslaget till förordning innebär en ändring av det förslag som kommissionen lade fram till Europaparlamentet och Rådet den 29 maj 2018 (COM(2018) 373 final). Det ändrade förslaget innebär att medlemsstaterna ska inrätta eller utse en eller flera gränsöverskridande samordningspunkter och att samordnande uppgifter för att underlätta lösningen av gränsöverskridande hinder i land- eller sjögränsområden ges till kommissionen. Förslaget omfattar uttryckligen inte hinder mellan medlemsstater och tredjeländer. Förslaget ska tillämpas på gränsöverskridande hinder enligt nationell lagstiftning och påverkar enligt kommissionen inte andra unionsrättsakter.

Enligt förslaget kan medlemsstaterna välja mellan att inrätta en eller flera gränsöverskridande samordningspunkter på nationell och/eller regional nivå. Angränsande medlemsstater kan också besluta att inrätta gemensamma samordningspunkter. Samordningspunkten kan inrättas som en separat myndighet/offentligrättsligt organ eller

som del av en redan befintlig myndighet/offentligrättsligt organ. Samordningspunkterna ska upprätta register över ärenden med inrapporterade hinder. Hinder kan inrapporteras av privata eller offentliga organ samt fysiska personer. Efter bedömning av det gränsöverskridande ärendet ska den behöriga samordningspunkten utbyta relevant information med samordningspunkten i den angränsande medlemsstaten.

Kommissionens uppgifter ska vara att hålla kontakt med samtliga samordningspunkter, stödja utvecklingsarbete på området i medlemsstaterna, främja utbyte av erfarenheter mellan medlemsstaterna, offentliggöra en förteckning över alla samordningspunkter samt upprätthålla ett offentligt register över gränsöverskridande ärenden.

Förordningens bestämmelser ska genomföras i medlemsstaterna inom 6 månader från att förordningen träder i kraft.

Behörighetsfördelning

I 18 § i självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991) föreskrivs i vilka frågor landskapet har lagstiftningsbehörighet. Tillämpningsområdet för direktivet har inte avgränsats särskilt utan berör rättsliga och administrativa problem i allmänhet. Till den del sådana problem rör frågor som avses i 18 § i självstyrelselagen för Åland faller direktivet inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Ställningstagande

Statsrådets skrivelse har inte i sin helhet översatts till svenska. Enligt 28 § i självstyrelselagen för Åland ska utlåtande hämtas av landskapet i fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet. Skriftväxlingsspråket är svenska enligt 38 § och underlag för att lämna utlåtande måste lämnas på svenska. Landskapsregeringen anser att det är otillfredsställande att inte få ta del av det fullständiga underlaget på svenska inför att bereda utlåtande på lagstiftning som kan påverka områden som ingår i landskapets lagstiftningsbehörighet. Mot bakgrund av den ofullständiga beredning som därmed har kunnat göras konstaterar landskapsregeringen följande.

Landskapsregeringen konstaterar att lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet till den del direktivet avser sådana rättsliga och administrativa problem som rör frågor som avses i 18 § i självstyrelselagen för Åland. Om förslaget till förordning antas förutsätter implementeringen därmed att landskapet inrättar en egen samordningspunkt.
Åland är en gränsregion som är beroende av utbytet och trafiken med närregionerna. Ålands band till Sverige är mycket starka och Ålands och Sveriges gemensamma historia utgjorde en del av fundamentet för den åländska självstyrelsen vid dess tillkomst på 1920-talet. Finland har genom Ålandsöverenskommelsen mellan Sverige och Finland av den 27 juni 1921 bland annat förbundit sig att ålänningar ska ha möjligheten att säkerställa och garantera Ålandsöarnas befolkning bevarandet av dess svenska språk,

kultur och lokala traditioner. För att möjliggöra detta är det helt avgörande att kunna upprätthålla kontakten med Sverige.

Landskapsregeringen omfattar de synpunkter som statsrådet framför i förhållande till det samnordiska gränshindersamarbetet. Ålands landskapsregering deltar i det formella nordiska samarbetet genom Nordiska ministerrådet och har en representant i Gränshinderrådet. Samarbetet är en viktig del i kontakten med Sverige och övriga nordiska länder. Det samnordiska gränshindersamarbetet har stor betydelse för vissa frågor som är viktiga för Åland, såsom den åländska skattegränsen och handelssjöfarten. Landskapsregeringen ser fördelar med ytterligare gränsöverskridande samarbete, men konstaterar att landskapsregeringen behöver ytterligare resurser för att kunna utse en egen samordningspunkt.

Minister Ingrid Zetterman

Jurist Adrian Jansson